

a grafikonra a zsebnaptárbeli tölgyasarjerdő-tábla adatait, utána a próbaterekét s a 60 éves korig a zsebnaptár adatai szerint kihuzott görbét a próbaterek pontjai között a százéves korig meghosszabbítottam.

A zsebnaptárbeli I. termőhelyi osztály vonala felett még számos és jóval magasabban fekvő pont volt, úgy hogy szükségesnek láttam még egy jobb osztály vonalának az alatta levő két görbe egymástól való távolsága arányában való meghuzását, amit annál nyugodtabban tehettem, mert még a legfelső vonal felett is maradtak pontok.

Tudomásom szerint tölgy sarjerdőre vonatkozólag nincs olyan fatermési tábla, amely az adatokat az alábbi kor- és mennyiségi határokig tartalmazná s így közlöm azt, hogy esetleg mások is hasznát vegyék.

Törökország erdőgazdasága.

Irta: *Cserny Győző.*

A Szandsák-vasut építésének ötletéből nem érdektelen Törökország erdőgazdaságáról röviden megemlékezni, mivel az Ausztria-Magyarország által építendő említett vasutvonal a török erdők egy részét hozzáférhetővé fogja tenni.

Az erdőgazdaság a török nemzetgazdaság legelhanyagoltabb ága. A rómaiak, genuiaiak és a bizanci császárok idejében üzött rablógazdaságot folytatják a törökök ma is. A pásztorok és a bevándorló telepések a legszebb erdőket leégetik, hogy legelőhöz, illetve mezőgazdaságilag megművelhető földterületekhez jussanak. A fa és a faszén iránt való kereslet is elősegíti azt a terv és cél nélküli erdőkihasználást, melyet azután a kecskeelgetetés fejez be. Mesterséges erdősitésről szó sincs. A török meg van győződve, hogy Allah, aki az erdőt megteremtette, gondoskodik annak felujulásáról. Fehér holló e téren Erzerum város egyik váli-ja, ki néhány évvel ezelőtt nagyobb kiterjedésű területeket beerdősített. A kormány az erdők pusztításának káros következményeit (pl. Anatóliában a hosszantartó s nagy szárazság) ismeri

de kellő erdőfelügyeleti intézmény hiányában a kiadott rendszabályoknak nem szerezhethet érvényt.

A megejtett becslések szerint a török birodalom erdőállománya még mindig 10 millió hektárra terjed. A legnagyobb kiterjedésű erdők a Fekete-tenger, illetve a kisázsiai partok mentén s különösen a brusszai, angorai, aleppoi, van-i és erzerumi vilájetekben terülnek el. Ugyszólván minden erdő az államé, mely azonban csak mintegy 4·5 millió koronára tehető jövedelmet huz azokból. A brusszai 24.000 km^2 -nél nagyobb kiterjedésű erdők csak mintegy 350.000 K-t jövedelmeznek; más nagykiterjedésű erdők az államnak semmi vagy igen kevés jövedelmet hoznak, minek oka a nem megfelelő erdőtörvényekben és a fa értékének egészen helytelen megállapításában keresendő.

A fa értékét ugyanis nem becsülik meg tartalma szerint, hanem csak azt a faanyagot számítják, ami az erdőből tényleg kikerül, pl. ha valakinek vasuti talpfákra, czölöpökre vagy más műszaki czélokra fára van szüksége, a döntött törzsekből csak azt használja fel, amire szüksége van, a többit otthagyja, tehát csak azért a faanyagért fizet, amit az erdőből kivitt.*) Csak a legújabb időben iparkodik a kormány ezen a káros értékszámítási módon változtatni.

A török birodalom erdei, daczára annak, hogy azokban még most is rablógazdaság folyik, mégis értékes faanyagban, pl. tölgyben gazdagok. Brüssza, Smyrna, Adana, Szaloniki s más nagyobb városok közelében szép tölgyerdők vannak. A legkülönbözőbb tölgyfajok közül az európai kereskedelemben a *Quercus Aegylops L.*-t ismerik, melynek tannintartalma és a bőrt erősítő, annak szép fekete színt kölcsönző, cserzésre igen alkalmas kupacsai (Valone) és hordódongára alkalmas fája a fapiaczokon keresett czikk.

A Valone-ból 55—60.000 tonnát termelnek évenként, mely mennyiség háromnegyed része a külföldre kerül. A makk augusztusban érik, amikor is szedik, illetőleg a fáról rudak segítségével leütik. A kupacsokat leszedik a makkról és a napon szárítják. Leg-

*) Nincs jogunk ezen az értékesítési módon nagyon megüregesíteni a faanyagot, hogy 15 év előtt a karstvidéki erdeinkben ugyanaz az eljárás divott még.
Szerk.

jobb a magasabb tengerszin feletti termőhelyeken előforduló tölgyeken termelt kupacs.

A kikötőkben ötféle osztály szerint válogatják. A „meszana“ vagy „Trieste“ a legjobb. Trieszt felé szállítják leginkább. A második osztály a „criblée“, a harmadik „un aqua“. Szintén Ausztria Magyarország, Németország s Amerika felé szállítják. A negyedik s a mennyiségre nézve leggazdagabb osztály a „naturelle“ vagy „anglais“ Angolország felé gravitál. Az ötödik osztály — a selejt — Olaszországba és Franciaországba megy.

Ennél sokkal fontosabb a dongák kivitele. Tölgyfán kívül a bükkből is készül donga, mely különösen Görögországban kerül piacra.

Miután a dongákat jól-rosszul kiidomították, azok már szállításra képesek s piacra kerülnek. A legügyesebb munkások a pomakok (mohamedan vallásu bolgárok) kik a dongák készítését magyar (horvát) munkásoktól tanulták el. Ezek csak a zord időszakban dolgoznak az erdőn, nyáron mezőgazdasággal foglalkoznak. Trapezunt környékén a lázok készítik a dongákat.

A legkeresettebb méretek a konstantinápolyi francia kereskedelmi kamara jelentése szerint a következők:

Hosszuság	114—120 <i>cm</i>	} 3—4 <i>cm</i> vastagság 11—16 <i>cm</i> szélesség.
„	97—103 <i>cm</i>	
„	85—90 <i>cm</i>	
„	62—65 <i>cm</i>	

A 11 *cm*-nél keskenyebb dongák árából levonnak, ugyanez történik, ha nincs meg a kellő vastagságuk. Az értéket egy lépték szerint állapítják meg, melyet ott „osztrák“-nak neveznek. A török tölgy fája olyan jó minőségű, mint a boszniaié, a dongák azonban sokkal rosszabbul vannak kidolgozva. A legjobb minőség a „monte“, mely a francia piacokat keresi fel. A második osztály a selejt „scarton“ leginkább Görögországba megy (itt jobban fizetik mint Franciaországban). A harmadik minőségi osztályt „rosz selejt“-nek (Feuerscarton) nevezik, mely szintén Görögországban kerül piacra. Bükkfából készült dongákat Törökországban a halashordók készítésére használják fel. Palestinában a kádárok, kik Szlavóniában tanulták meg mesterségüket, szívesen veszik a

szlavon dongát, bár ezek 15⁰/_o-kal drágábbak és ezenkívül a szállítási díjat s a vámot is meg kell fizetniök.

A török dongagyártás csak újabb keletü. 1899-ig Kisázsziából mintegy 300.000 darab hasított faárut szállítottak ki. Mióta a francziák figyelme a török tölgyfára irányult, azóta a kiviteli forgalom is emelkedett. 1900-ban már egy millió darabot vittek ki Franciaországba, 300.000 darabot Görögországba. 1906. évben Franciaországba egyedül két millió darabot vittek ki.

A nagy erdőpusztítás daczára, melyet Törökországban üznek, még mindig szép mennyiségben vannak ott tölgyerdők, de ezek is mihamarább elpusztulnak, ha szigorubb erdőtörvény nem vet véget a czélnélküli kihasználásoknak. Utak és közlekedési eszközök hiánya akadályozza meg némileg a nagyobb kiterjedésű kihasználást.

A fakereskedelem Törökországban ma még meglehetősen kocz-kázattal jár. A bennszülött kereskedők a nyersanyagok árát előszeretettel felferik, maguk azonban mégis megtalálják számításukat, mert egyszerűen csak a nagyobb méretű dongákat hasittatják ki s sokszor a döntött fa $\frac{9}{10}$ részét az erdőn hagyják.

A faeladási szerződés ugyan előírja azt, hogy a közép s kisebb méretű dongák is kitermelendők, de a görög vevők ezzel nem igen törődnek.

A török kormány most iparkodik végre, hogy az állami erdőfelügyeleti intézménynek fejlesztése által józanabb erdőgazdálkodást honosítson meg.

FAKERESKEDELEM.

A máramarosszigeti fenyőtutajfa-árverés eredményei.
Az elmúlt rendkívül kedvezőtlen üzleti év az ez évre szóló fa-értékesítésnél is érezteti kihatását. A máramarosszigeti erdőigazgatóság kerületéből — az állandóbb jellegű szerződések mellett eladott faanyagon kívül — az 1908. évben letutajozandó 140.000 m^3 fenyőfaanyag értékesítése céljából márcz. hó 30-án és 31-én megtartott árveréseken jelentékenyen alacsonyabb árakat ért el a kincstár, mint az előző évben.